

ЛЕЗГИ

Газет

Жуван Ватан, ватанэгълияр,
дидед ч'ал хуьх!

1920 – йисалай акъатзава

N 1 (11010) хемис 6 – январь, 2022 – йис WWW.LEZGIGAZET.RU

Къимет “Дагпечатдин” киоскрай - 16 манат

Муракаб гьалариз рехъ тагун

Цийи йисан вилик РД-дин Кьил Сергей Меликова республикадин гьукумдин органрин киле авайбурухъ галаз тухвай совещанидал хейлин месэляра, гьа жергедай яз коронавирсдин тлугъвалдихъ галаз алакьалу гьаларни веревирдна.

COVID-19

Вирус чукулунин вилик пад къунин серенжемар давамарун эвелимжи месэлярикой я. Роспотребнадзордин РД-да авай Управленидин регьбер Николай Павлова малумарай делилралди, республикада вирус акатайбурун къадар 66 агъзурдав агакьзава, эхиримжи гьар юкьуз азар квай-бур яз тескиж жезвайбурун къадар вишелей артух хьана.

“Гьар юкьуз начагъ жезвайбурун къадар тимил жезва, гьа са вахтунда вири мулкара ахтармишунар тухвайла, малум хьайивал, республикада начагъ жезвайбурун юкьван къадардив гекигайла, 17 мулкуна йигин еришралди ковид чукулун давам жезва. Азарлуярин ч'ехи пай 30-59 яшара авайбур я, 39 процент - яшар 60 йисалай алатнавайбур”, - лагьана Н. Павлова.

Адан гафаралди, тарихдиз хъфей йисан эхиримжи гьафтада 1-6 йисара авай аялар начагъ хьун 2,6 сеферда пара хьана, 7 йисалай 14 йисал къван яшара авай аялрики азар акатна. Азарлу жезвайбурун къадар гзаф хьунин себебрикой сад квалин шарт'арихъ, рафтарвилерихъ галаз алакьалу я, яни хизанда садакай муькъдак акатзава.

Санитариядин кьилин духтурди къетендаказ къейд авурвал, гзаф инсанар авай мярекатра иштиракуналди, азарлу хьайибурукай саки 70 процентди элликлухра маскаяр алукулунин серенжем гьисаба къазвач.

“Ахтармишунрин нетижайри къалурайвал, Махачкъаладин алишверидин маканра вирус чукулун тавун патал къабулнавай серенжемарал амалзавай гьалар разивал ийиз жедайбур я, амма жемиятдин улакьра маскаяр алукулунин къайдадал амалзавач”, - алава хъувуна Роспотребнадзордин векилди.

Рапар ягъуникай

Йисан эхирда коронавирсдиз акси рапар янавайбурун къадар Дагъустанда 760492 касдив агакьнавай. Ида вакцинация авунин гереквал авай агъалийрин 42,2 процент тешкилзава. Н.Павлован гафаралди, тестер авунин карни геьеншарна кланзава, республикадихъ алай вахтунда мумкинвилер ава. Эхирдай Павлова муниципалитетрин килериз вирусдиз акси рапар ягъунин еришар йигинаруниз эвер гана.

Дагъустандин здравоохраненидин министрдин везифаяр вахтуналди тамамарзавай Татьяна Беляевади къейд авурвал, медицинадин идарайра алай вахтунда вакцинадин 322 агъзур доза ама.

Яшайишдин гьалар

Яшайишдинни экономикадин жигъетдай тарихдиз хъфей 11 вацран муддатдиз талукъ нетижаяр виликамаз РД-дин сад лагъай вице-премьердин везифаяр вахтуналди тамамарзавай Нусьрет Омарова къуна.

Ада малумарайвал, экономикадин хилляй метягьар арадал гъунин ва къуллугъар кьилиз акъудунин дережа, 2020-йисав гекигайла, хкаж хьана. Кьилди къачуртла, промышленностдихъ, улакьрихъ, ва алишверидихъ галаз алакьалу квалухра производствонин къадар артух хьана.

Гьасилзавай затлар артухарай са жерге тешкилатрин, карханайрин тиварарни раижна: “Дагдизель” АО, “Волна” НИИ,

“Завод Точной механики” АО, “Азимут” АО-дин Махачкъалада авай филиал, “Концерн КЭМЗ” ОАО, “НПЦ Конверсии” ОАО-дин Махачкъалада авай филиал ва са жерге масабур.

Милли проектар

Милли проектар кьилиз акъудуникай ихтилатдайла, Н.Омарова рик'ел хкана хьи, 2021-йисуз Дагъустанда милли 12 проектдин сергьятра аваз региондин 45 проект макьсаддив агакьарна. Санлай къачурла, и рекъиз 23,9 миллиард манат пулуни такъатар ахъайна: 18,8 миллиард манат - федеральный бюджетдай, 3,1 миллиард манат - республикадин бюджетдай, 2 миллиард манат - маса чешмейрай.

Агъалийриз куьмек

С.Меликован регьбервилек кваз кьиле фейи нетижаяр къунин совещанидал халкъдиз яшайишдин икьрардин бинедаллаз гусударствонин патай куьмек гунихъ ва пуд йисалай ирид йисал къван яшара авай аялриз гьар вацра гузвай пулуни такъатрихъ галаз алакьалу месэляризни килигна.

РД-дин зегьметдин ва яшайишдин рекъай вилик финин министрдин везифаяр вахтуналди тамамарзавай Изумруд Муьгъуйдиновади хабар гайивал, аялар авай вири хизанрив талукъ тир такъатар тамамвилелди агакьарнава. 2021-йисуз республикада яшайишдин 7652 икьрар кутлунна. Ихътин икьрар себеб яз агъалийриз ЛПХ-яр еримлу авунин жигъетдай хъсан куьмек жезва.

Совещанидин эхирдай Сергей Меликова гьукумдин органрин киле авайбуруз, нетижаяр къуналди, веревирдер авуниз ва къведдай йисуз четин гьалариз рехъ тагуниз эвер гана. Дагъустандин регьберди коронавирсдин азардин аксина тухузвай квалух мадни артухарун тапшурмишна.

Нумрадай клела:

ЖЕМИЯТ

Пеленгдин йиса вуч гьйда?..

Сагъламвилекай рахайтла, Пеленгдин йиса чун гзаф азаррикай хуьдалда. Анжах тагъкимарзава: сагълам уьмуьр тухун, менфятлу, ерилу ва къадар чиз хуьрекар тлуьн, йикъан хусуи къайдадал (режимдал) клевелай амал авун. Ик' эгеч'айтла жував, жуван сагъламвиле, вири хъсан хьун лазим я.

▶ 4

ЖЕМИЯТ

Жегьилрин гаф

Жегьилар дуьз рекъелай бязи интернет-сетри, хизанра тербиясузвиле, яшайишдин, культурадин ва образованидин зайиф дережади алудзава. Адет яз, руьгъдиз зайиф, кар-кеспидик квачир ва чеб чпин мумкинвилерихъ инанмиш тушир авам жегьилар гьатзава террористрин члада.

▶ 5

ОБРАЗОВАНИЕ

Лезги ч'ал - мектебда...

Гьар са гамунихъ вичин нехш авайвал, гьар са миллетдихъни вичин ч'ал ава. Бес а ч'ал хуьнни миллетдин гьар са векилдин буржи тушни?! Гьар са миллетдиз вичин ч'алал рахадай, адан ирс хуьдай ихтиярар ганва. Бес им бахт тушни? Хайи ч'ал квахайтла, чун лалбур я...

▶ 6

ЭКОНОМИКА

Вучиз чун кесиб я?

Чи экономика вилик тefинин, чун кесибвиле хьунин кьилин себебрикой сад гьа им - шейэр гьасилзавай жуван карчияр (иллаки фермерар, ЛПХ-рин иесияр) ва уьлкведин къенепатан базар къецепатан продукциядин “чапхунчивилин гьужумрикой” хуьн тавун я. Килиг садра, алай йисуз гьик' хьанатла.

▶ 7

САГЪЛАМВАЛ

Чир хьун хъсан я

Коронавирс лугъудай инсафсуз зегьримар тлугъвалди инсанитдал гьужумнавай шарт'ара гьар сада вичи вич хуьнин, хатасуз авунин къайдайрал, меслятрал амал авунихъ галаз сад хьиз, беден мягькемарунихъ, иммунитетни арадал гъунихъ еке метлеб авайди сир туш. И кар патал тлуьн гьикъван кфетлуди, жуьреба-жуьреди, витаминар квай яр-емишралди, майвайралди, къацу хъчаралди деептлуди хьайитла, гьакъван хъсан я.

▶ 8

СПОРТ

Виридалайни хъсан “10”

Чна гьар сада алатай йисан нетижаяр къадай вахтни алуькьнава. Четинди, регьятди, гьихътинди хьайитлани, гьар са йисчи уьмуьрдин рик'ел аламукьдай вакъайрикой ибарат пай я. Чи спортсменриз чпин устадвал къалурдай мумкинвални хьана.

▶ 15

Мурадар кылиз акъудна

Цийи йисан вилик Дагъустан Республикадин Кьил Сергей Меликова "Мураддин ёлка" акциядин иштиракчияр тир пуд аялдин мурад ар умуьрдиз кечирмишна.

Уьлкведин Президент Владимир Путина тереф хвейи ихътин къени, хъсан адетди Цийи йисан вилик квай йикъара Россиядин аялрин риклер шадарзава, абур чпин мурадриз мукъва ийизва. "Мураддин ёлкаяр" уьлкведин гъар са регионда кардик кутунва.

И адет 2018-йисалай кардик ква. Ада къени крарин иесияр тир агъзурралди агъалияр сад авунва. Акциядин кылин макъсад аялар шадарун, абур чпин мурадриз мукъва ийизва. "Мураддин ёлкаяр" уьлкведин гъар са регионда кардик кутунва.

И адет 2018-йисалай кардик ква. Ада къени крарин иесияр тир агъзурралди агъалияр сад авунва. Акциядин кылин макъсад аялар шадарун, абур чпин мурадриз мукъва ийизва. "Мураддин ёлкаяр" уьлкведин гъар са регионда кардик кутунва.

Шабагъар вахкана

Дагъустан Республикадин Кьил Сергей Меликова Республикадин Кьилин 2021-йисан грантин конкурсдин гъалибчийрин сертификат вахкана. И шадвилдин мярекат Махачкъаладин Шииратдин театрда кыле фена.

Алай йисуз РД-дин Кьилин грантин рекъй Советдин къарардалди грант гун патал 65 проект хъяна (санлай 26 миллион манатдин къадарда).

Грантар республикадин илим, образование, экономика, культура ва искусство, жегилрин политика, физкультура ва спорт, общественный кваллах, СМИ-яр, гъвечли карчивал ва маса месэляяр патал тайинарнавай.

Тебрикдин рахунра региондин Кьили кьейд авурвал, конкурсдин гъалибчийр - чи къенин югъ ва Ватандин пакадин югъ, чи дамах, чи умуд, мадни виликди финин заминвал я.

Важиблуди а кар я хьи, йисалай-суз конкурсда иштиракзавай номинантрин къадар артух жезва. Чпини жуьреба-жуьре терефрай, гъакъван фикир желбдай ва хийирлу рекъерай теклифар вилик эцигзава. Ихътин мумкинвал авайла, чаз, гъакъкъатдани виридалайни хъсан алакунар авайбур хъядай шартлар арадал гъизва. Илимдин, ахтармишунрин, цийи затлар арадал гъунир жигъетдай иштиракзавай ксарин агалкъунар гъихътинбур ятла, ачухдаказ чир жезва.

"Алай йисуз конкурсда 352 проект вилик гъанвай. Гъалибчийрин арада, шегъерин хъыз, районрин муниципалитетрин, векиларни ава", - лагъана Сергей Меликова.

Ада кьейд авурвал, алатнавай йисуз виридалайни еке конкурс образованидин, илимдин, техникадин ва инновацийрин рекъе-

Цийи йис аялриз тебрикун патал РД-дин Кьил Сергей Меликова хъ галаз Аяз Буба ва Живедин Ханум атанвай.

- Чна квез алуькзавай Цийи йис тебрикзав. Куьн сагъламдиз, шаддиз яшамиш хъун чи мурад я. Цийи йисан куь мурадари кылиз актатдайвал хъурай. Къе чун республикадин кылин майдандал безетмишнавай ёлкадин патав гва. - Чав куь талабунар, мурад ар авай чарар агакъна. Чун абур гъакъкъи крариз элкъуьриз атанва, - аялрихъ элкъвена, лагъана региондин Кьили.

Пара хъсан адетдин сергъятра аваз Сергей Меликова Къизляр шегъердай тир 13 йиса авай Олег Цыкееваз цифровой фортепиано багъишна. Сагъламсуз аял тирвилляй ам келиз коррекционный школадиз физва. Дидебубайри лагъайвал, ихътин пишкешди аялдин патай музыкадиз авай итиж артухарда, адаз сагъламвал мягъкемариз куьмеда.

Махачкъаладай тир 11 йиса авай Динара Хайбулаевадиз С.Меликова батут багъишна.

Избербаш шегъердай тир 10 йиса авай Къурбан Халидова вичиз планшет хъуникай фикирзавай. Ам адаз келунра куьмек патал грекзавай. Халидоврин хизанда Къурбанлай гъейри мад вад аял ава. Цийи йисан вилик Къурбанан мурадни кылиз актатна.

рай хъана. Санлай 250 проект 24 грант патал гана. (9 проект - 1 грант патал). И жигъетдай региондин Кьили инал кълурнавай грантин къадар артухарун теклифна.

"Икъван еке, вилегъ соискателрин иштираквиле а кардик лугъуза хьи, чи республикада илимдин техникадин, образованидин инновацийрин жигъетдай чун хейлин вини дережада ава. И кар инлай кълухъни виликди тухвана кланда", - кьейдна республикадин Кьили.

Кьилдин кваллахрин жергедай Сергей Меликова Эльдар Хусаинован "Учитель года - 2019" конкурсдин гъалибчидин проект хъсанди яз кьейдна. Адан асул метлеб школьникриз географиядай гузвай чирвилерин дережа хъажун я. Вични - чирвилер гунир видеороликрин куьмекалди. Проект, - кьейдна региондин Кьили, - география чирунин программадин бине хъун мумкин я.

Ада гъакъни Россиядин Игит Абдулмалик Мегъамедоваз талукъарна гъазурнавай "Адан вилегъвал ва Игитвал рикелай алудун лазим туш" проектдин авторризни сагърай лагъана.

Субъектдин руководителди алава хъувурвал, гранти кълурзавайвал, алатнавай 10 йисара дагъустанвийри чеб пешекарвиле жигъетдай вини дережайрихъ агакъарайвал, гилани давамарзава. И вири нетижаяр фикирда кьуна, республикадин илимдин соообществодин, жегилрин сиясатдин ва маса тешкилатрин теклифарни фикирда кьуна, Дагъустан Республикадин Кьилин грантин фонд саки кьве сеферда артухарнава.

Инлай кълухъни гъукуматдин патай вири хъсан крариз куьмек гунир къайда мадни хъсанардайвал я.

Аялриз сувар багъишна

Цийи йисан вилик квай йикъара Дербент шегъердин агъалийриз яшайишдин рекъй кълугъдай Комплексный центрада, ина кълулугъяр агакъарзавай аялрин иштираквал аваз, са жерге мярекатар кыле тухун, иниз жуьреба-жуьре тешкилатра ва хилера зегъмет члугъзавай векилар атун, аялриз Цийи йис мубарак авун хъсан адетдиз элкъвенва. Нубатдин сеферда кыле тухвай мярекатрал 500-далай виниз аялриз пишкешар гана.

Гъвечли аялар патал суварин сад лагъай мярекат Центрада яшайишдин рекъй квалера ва хизанра аялрив кълулугъяр агакъардай отделенидин заведующий Гъумай Велиевади кыле тухвана. Ада мугъманриз ва аялриз сувар мубаракна, абурухъ сагъвал, келунра агалкъунар хъана кланвиле келимаяр лагъана.

Аялриз сувар багъишиз, Дербент шегъердин аялрин ва жаванрин яратмишунрин дворецда вердишвилер къачузвайбур - "Бахтлу аялвал" ансамбль атанвай. Гуьрчег пек-партал алайбур кватл хъанвайбурун гуьгуьлар хъажна. Виридалайни рикел аламукъдай легъзеяр Аяз Буба ва Живедин Ханум атунихъ галаз алакълубур хъана. Аялри абур атун сабурсузвилелди вилив хуьзвай. Бицекрив махунихъ агъаз тазвайбур, абурун мурад ар кылиз акъудзавайбур Аяз Бубани Живедин Ханум я эхир. Аялрив пишкешар вахкудайла, абурун шадвиле кьадар авачир.

Дербентдин Комплексный центрадин кыле авай ксаривай ва яшайиш-

дин кълулугъяр агакъарзавай, ина спонсорин куьмек галаз тешкилнавай суварин мярекатар кыле тухунвал ва пишкешар паюнал желбнавай ксаривай, вири мярекатар хъсандиз кыле тухуз, аялрин риклера сирлу алемдихъ ва ала-матдин крарихъ инанмишвал хуьз алакъна.

Центрадин директор Екатерина Колесниковади ва идарадин коллективди мергъяматлувиле серенжем кыле тухунай къени кылихрин ва чарадан тлалдикай гъамиша хабар кьадай чехи рикл авай инсан - "ДЗИВ" ОАО-дин генеральный директор Мегъамед Садулаеваз (аялрив пишкешрин 400 набор агакълунавай), тлимил агъвал авай хизанрай тир аялар патал датлана жуьреба-жуьре суварар тешкилиз, датлана спонсорвалзавай, "Панорама" супермаркетрин сетдин регъбер Тимур Гъамзаеваз (аялрив пишкешрин 50 зимбил агакълунавай), вичин твар раиж тавур мад са касдиз, шегъердин собранидин депутат Айваз Алихановаз (аялрив пишкешрин 20 зимбил агакълунавай), РД-дин нотариальный палатадин президент Шамсутдин Жалаеваз (тлимил агъвал ва дарда авай 41 хизанда авай аялриз куьмек гунавай) риклин сидкъидай сагърай лагъана. Санлай кълучура, Цийи йисан суварин мярекатрал 500-далай виниз аялрив пишкешар агакълунавай. Абурун арада четин шартлара гъатнавай, гъаф аялар, инвалид аялар авай, тамам тушир хизанра чехи жезвай, квилел буба ва я къаюмвалдай кас аламачир, гъакъни Сириядай, Иракдай хъанвай аялар ава.

Нетижаяр кьуна

Рагнеда РАМАЛДАНОВА

Цийи йисан вилик Махачкъалада, "Дагъустан" РИА-дин конференц-залда, Росгвардиядин Дагъустан Республикада авай Управленидин начальникдин везифаяр вахтуналди тамамарзавай полковник Игорь Магкеев журналистрихъ галаз гуьруьшмиш хъана. Асул гъисабдай 2021-йисан нетижаяр кьуниз талукъарнавай пресс-конференциядал ада, талукъ девирда кылиз акъуднавай кваллахдикай хъыз, цийи йисуз вилик акъвазнавай везифайрикайни куьрелди лагъана, журналистрин хейлин суалризни жавабар гана...

Малум хъайивал, алаатай йисуз Росгвардиядин территориальный Управленидин кълулугъчийри женгинин ва кълулугъдин рекъй 3000-далай виниз месэляяр гъална, гъа гъисабдай яз общественный кьайдаяр ва хатасузвал хуьстин талукъ серенжемар кылиз акъудна. Кьилинбурун жергедай яз И.Магкеева Гъалибвиле йикъаз, РФ-дин Госдумадиз сечкияр кыле тухузвай вахтунда хатасузвал таъминаруниз талукълур ва масабур кълурна. Подразделенийрин кълулугъчийри региондин амай кълурлушра зегъмет члугъзавайбурухъ галаз санал тартибда аваз ва

чпин хиве авай везифаяр жавабдарвилелди кылиз акъудунин нетижаяр регионда гъалар пайгардик кваз хуьз алакъна. Идалайни гъейри, Дагъустандин МВД-дин кълулугъчийрихъ галаз санал тахсиркарвал авунай шак физвай 10 кас кьуна, яракъар, наркотикар вахчуна ва ик мад.

- Лицензийриз талукъ ихтиярар гудай центрадин (ЦЛРР) подразделенийри кыле тухузвай кваллах кылди рахуниз лайихлу я. Гъикл хьи, чпихъ 120 агъзурдалай виниз яракъ (единица) авай 90 агъзурдалай виниз агъалияр и подразделенийри чпин гуьзчивилик хуьзва. И жигъетдай нетижаяр къазвай вахтунда 20 агъзурдалай виниз ахтармишунар кыле тухвана. Жавабдар кълулугърал алай ксариз талукъ яз административный 12 протокол тукълуьна. Жермейрин къадарди 551 агъзур манатдилай виниз тешкилна, - кьейдна Игорь Магкеева.

Мярекатдал ведомстводинди тушир охранидин кълулугъчийрин кваллахдин нетижаярихъ галаз танишарна. Ик, алаатай йисуз абур икларрин би-недаллаз 2080, гъа гъисабдай яз милли гвардияди мажбуридаказ хуьн лазим тир 28 объектдин хатасузвал таъминарна. Ихтиярар члуруниз талукъ 64 дуьшубш дуьздак акъудна. Абур хуьзвай объектра чуьнуьхунар хъанач.

Игорь Магкеев 2022-йисан планрикай, кылин везифайрикайни куьрелди рахана. Абур терроризмдихъ ва экстремизмдихъ галаз женг члугун, общественный кьайдаяр ва хатасузвал таъминарун, госуударствонин важиблу объект хуьн, Роосиядин Федерациядин сергъятар хуьзвай кълулугъриз куьмек гун ва масабур я.

Цийи тварар - цийи тебрикар

2021-йисуз чпин намуслу зегьметдалди, гунарлу кралди экономикада, кьуллугьдин дережайра, культурада, литературада, спортда, яшайишдин маса хилерани агалкьунар къазанмишай, чи халкьдин твар сейли авур вири рухвайризни рушариз баркала, аферин!

Цийи агалкьунрин сагьибриз чна, абур гьина аватлани, редакциядин тварунихъай чими саламар ва тебрикар рекье твазва.

Сергей Алимович МЕЛИКОВАЗ - Дагъустан Республикадин Къилиз:

Хиве кьунва гьихьтин къакьан дережа!
Такурай ваз рагьуларни гьезезар.
Республика вилик члугу, режьбер хва!
Халкьдин патай къачу анжах эмбер, хва!

Сулейман Абусаидович КЕРИМОВАЗ - РФ-дин Федеральный Собранида Дагъустандин патай сенатордиз:

Губернатор, сенатор...
Кутьгьне - цийи тварар я.
Кланзавайди девирдиз
Уьтквем цийи крар я.
Ви къастуни таъсибдин
Тазвач чи руьгь кесибдин.

Азим ЯРАГЪМЕДОВАЗ - Замбия уьлкведа РФ-дин Чрезвычайный ва Полномочный посолдиз:

Эй гьурметлу дипломат,
Ихтибарлу векил чи,
Дуьнья хьурай саламат,
Пакадин югь тешкил чи!

Мурад КЪАЗИЕВАЗ - РД-дин Гьукуматдин Председателдин заместителдиз:

Эмир бубад хтулди,
Атлудай хьиз чукулудив,
Алудзава суалар
Кьетлен хци акьулдив.

Ильман АЛИПУЛТОВАЗ - РД-дин Халкьдин Собранидин депутатдиз:

Шак алач гьич, хва я вун!
Девирдин арха я вун!
Гьилни, рикли ачухна,
Гьурметриз заху я вун.

Абдуллагъ ГЪАБИБОВАЗ - РФ-дин лайихлу артистдиз - XX асирдин Гомеран руьгь, къамат хуьзвай устаддиз:

Валлагъ, чи дуст, Гомеран
Руьгьди, рикли эверай,
Вун чи цийи устад я,
Къвачик ква ви гевгьерар!..

Агьамегамед ХАМЕТОВАЗ - РФ-дин ва РД-дин лайихлу духтурдиз, таквадай душман тлугьвалдиз акси женгина башчидиз:

Диб члур хьурай тлугьвалдин!
Акатрай вич маргьалдик!
Гьанай эхкьвч! тежервал
Душмандивай яргьалди!

Агьахан АГЪАХАНОВАЗ - "Дагъустандин халкьдин артист" лагьай члехи тварцин сагьибдиз:

Хьанач жеди Кьеанрихь
Фейи хва ик! къакьанрихь!
Цавар члехи хуьзвайди я
Гьакьван мягькем чукьванри!..

Алик АБДУЛГЪАМИДОВАЗ - журналистдиз, "Урусатдин къизилдин къелем" премиядин лауреатдиз:

Ви гьурметрин тварарин
Гьисаб чидач, вучда бес?
Ватанперес крарин
Гьисаб кьун чаз хуш я бес!..

Альбина АРУХОВАДИЗ - А.Тахо-Годидин тварунихъ галай Педагогикадин илимдинни ахтармишунрин институтдин директордиз, "Дагъустан Республикадин вилик лайихлувилерар" ордендин сагьибдиз:

Школайрин илимдин
Хце цийи лувар на.
Гьа кар жеда несилриз
Багьишнавай сувар на.

Алюсет АЗИЗХАНОВАЗ - "Баркаллу зегьметдай" медалдин сагьибдиз:

Гьил агакьда куьмекдин
Ажурбурув, текбурув.
Вуч гаф ава дестекдиз,
Хуьзва ракъин экв хурув!

Асеф ШИХМУРАДОВАЗ - Дербенда ВПР-дин илимдин члехи кьуллугьчидиз, РД-дин илимдин лайихлу деятелдиз:

На кутазвай мярекат
Гьамиша я кьульунди.
"Артух хьурай берекат!" -
Мурад я ви кьилинди!

Вакъиф КЪУЖАЕВАЗ - Пензада квалачавай гунарлу мацави хциз, "РФ-дин тербиядинни марифатдин лайихлу кьуллугьчи" тварцин сагьибдиз:

Твар хкажна Мацарин,
Нур артухна къацарин!
Генани рехь тухузва
Цийи-цийи аршарихь!..

Етара МИРЗАХАНОВАДИЗ - архитви рушаз, ДГПУ-дин студентдиз, "Учитель будущего. Студенты" - Вирироссиядин студентрин конкурсдин гьалибчидиз:

Гележегдин муаллимвал
Гьихьтинди я? Гьик! жеда?
Ава члехи лазимвал, -
Илимда ви рик! жеда!

Загьир АГЪАМОВАЗ - "3и проект - зи уьлкведиз!" - РФ-дин Общественный палатадин конкурсдин гьалибчидиз:

Хуьрерин чи сагьламвал
Я уьмуьрдин давамвал.
Гьахьняй члехи уьлкведин
Ашукь хьанва алам вал!

Займудин СЕМЕДОВАЗ - Куьгьне Кьуршудилай Цийи Кьуршудал къван рехь хуьтлугьн циклиз яхциз муьтлугьгарай хциз:

Вуч гаф ава кхлизхидиз!
Гьвелни жагьич синихдин!
Чукурун я сагьламвал -
Гьар игитдиз лайихди!..

Ислам МЕГЪАМЕДОВАЗ - "Дагъустан Республикадин вилик лайихлувилерар" ордендин сагьибдиз:

Кьуллугь ийиз паквилев,
Кутаз даим гьахь вилик,
Мад барка хуьй рухвайрал,
Пайдах кьунвай гьахьвилин!

Кьурбан АКИМОВАЗ - илимдин доктордиз, "Философия свободы" монографиядин сагьибдиз:

Фикиррани, хиялрани
Хьурай чи садвал.
Гьа кар жеда чаз виридан
Руьгьдин азадвал.

Кьурбан МАГЪМУДОВАЗ - "Зардиян" ООО-дин магьсулдардиз, "РД-дин хуьруьн майишатдин лайихлу работникдиз":

"Аран - мяден техилдин!" -
Аферин куь сихилдиз!
Фу къалин яз суфрадал,
Лув хьурай чи гьуьгьулдик!

Мегьамед-Гьуьсейн ГЪАСАНОВАЗ - Ахцегьрин РЭС-дин къилиз:

Экв авачир къвал тахьурай,
Рехь авачир хвал тахьурай,
Мекьер, мичлер терс калтугиз,
Кьвалера чи къал тахьурай.

Мегьарам ОМАРОВАЗ - Рязандин областа хуьруьн майишатдин зурба майишатдин къилиз, девирдин меценатдиз, "Дагъустандин халкьдин Игит" тварцин сагьибдиз:

Гьихьтин кьетлен зегьметар -
Гьихьтин къакьан гьуьрметар!
Ризки бул хуьй суфрайрин,
Кьадирлу хуьй кьиметар!..

Мукаил МУКАИЛОВАЗ - РФ-дин АПО-дин член-корреспондентдиз, РД-дин лайихлу муаллимдиз, "Гьепцегь-наме" ктабдин монографиядин автордиз:

Ик! ашукь хьун тарихдал
Я халисан лайихвал!
Тимил тахьуй несилрин
Чирвилерихь къанихвал!

Нариман ГЪАЗАЛИЕВАЗ - Москвада яшамеш жезвай карчи хциз, халкьдиз хийирлу гзаф крарин меценатдиз:

Жегьил цийи кьуватар
Артухариз чилел чи,
Гьайиф къевезвач такьатар,
Гимичи хьиз гьуьлел чи.

Нисрет ИСМАИЛОВАЗ - РФ-дин МЧС-дин полковникдиз, "Дагъустандин халкьдин Игит" ордендин сагьибдиз:

Гьикьван четин уламарай
Экьечна вун, Игит хва!
Ифин хьана шаламарал,
Гьунар ийиз бажит, хва!

Рамазан РАМАЗАНОВАЗ - Каспийскдин "Империал Строй" ООО-дин гендиректордин заместителдиз, "РФ-дин эцигунрин рекье лайихлувилерар" ордендин сагьибдиз:

Мертебадихь - мертеба,
Мергьабадихь - мергьаба!
Устадвилдин дережа
Хуьз алахьа эртеба!

Римма ФЕРЗИЛАЕВАДИЗ - "Россиядин виридалайни хьсан духтур-лаборант" конкурсдин гьалибчидиз, Республикадин диагностикадин центрадин духтурдиз:

Кар тушни им дамахдай -
Халкь азардин къармахдай
Акьудзава, целхемар
Акьуддай хьиз чамахдай!..

Россиядин Игит Зейнудин БАТМАНОВАН хизандиз - цийи квалер мубарак:

Игитрин руьгь дири жеда эбеди,
Рухавар мерд хуьзва халис дидеди!
Са хуьруьз ваь, райондиз ваь, - дидевал
Хуьзва куьне вири члехи уьлкведиз!

Руслан ТАГЪИРБЕГОВАЗ - Махачкъалдин РОБ-дин аялрин отделенидин завдуьйидиз, аялрин вилерин чапрасвал сагьар хьийидай цийи къайда (методика) кардик кутур хирургдиз:

Хуьз вилерин хцивал,
Хуьз эллериз цицивал,
Бахтар пайда бицекриз,
Мецел алаз верцивал!

Руслан ШАГЪМИРЗОЕВАЗ - РД-дин аграрный илимдин центрадин кар алай кьуллугьчидиз, "РД-дин хуьруьн майишатдин лайихлу работник" тварцин сагьибдиз:

Берекатар - чилерал!
Кьалинвал хьиз - гьуьлелрал!
Са члавузни кесибвал
Гьалт тауурай эллерал!

Рустам САРУГЪЛАНОВАЗ - Члехи Петрдин тварунихъ галай Военный академия акьалтарнавай курхуьруьнви хциз - жегьил офицердиз:

Акьвазнава кьуллугьда,
Цавар хуьз чи Ватандин.
Хкажна ви сагьлугьдай
Сагь бокалар лейсандин!

Саид АЗИЗОВАЗ - "Искусственный интеллектдай" Международный конкурсдин гьалибчидиз, Каспийскдин 2-СОШ-дин ученикдиз:

Машгьур я ви къанажагь,
Куйкьвенва жед рикле рагь!
Акьул цийи туькьуьрун
Тушни мегер бажарагь!

"Стларин багьлар" - цийи ва лап члехи инвестпроектдин сагьибриз:

Цуьк гьуурай чи багьларни
Дуьзенрани дагьларни,
Инсанят гьейран жез!
Чи ерийрал, чагьларал!..

Ухулвийриз - куьгьне хуьрел чан хкизвай кьегьалриз:

Рекьер физва Ухулвиз,
Дагьдин лекьер машгьулвиз.
Тахьурай куь еришар
Перт цифери рагьулвиз.

"Фериде" ООО-дин устларриз, "Мегьарамдхуьр-Ахцегь-Рутул" шегьре рехь гьеншариз, гунаррал чан гьизвай устадриз:

Кьулай хьурай шегьреяр,
Чи дагьларни, дерейра!
Алакьунар устларрин
Лап махарин жуьре я!

Шамил МАМЕДОВАЗ - белижви хциз, азаддиз кьуршахар кьунай дуьньядин чемпиондиз:

Чилин вири гьасирар
Муьтлугьгара асирра!
Ваз кутугай члалар гваз,
Секин тахьуй шаирар!

Шамил ПАЛЧАЕВАЗ - Ахцегьрин 1-нумрадин СОШ-да урус члалан ЕГЭ-дай 100 балл къачур кьегьалдиз:

100 балл, белки, тимил я,
Мадни фирай вилик вун!
Илимдани Шамил яз,
Машгьур жеда - килиг вун!

Эльмар ЯРАЛИЕВАЗ - цицигьви хциз, мергьяматлувилдин "Инсан" фондунин векилдиз:

Ажурризни ялгьузриз
Ачухзава гьил куьне.
Гуя ичи кьумлухдал
Ачухзава гьуьл куьне!

Эльмира КЪАРАХАНОВАДИЗ - Москвада Елена Образцовадин фондунин Международный конкурсдин гьалибчидиз:

Хордин члехи маниди
Худ гуда жед гимидиз!
Ви сес, гьевес, устадвал
Даим хьурай чимиди!

Эмин ИБРАГЪИМОВАЗ - мискичви хциз, кьуша путар гваз Эльбрусдал хкак хьайи цийи рекорддин сагьибдиз:

Акьван члехи куклушар
Муьтлугьгарун лекьре хьиз!
Низ акурд я ви къаншар,
Кавказдин арш - чере хьиз!..

Суварин суфрадихь мирзевал авур жувазни:

Цийи-цийи дустариз
Цийи-цийи тостарив
Шадар ая эллер чи,
Къакьажна хьиз гьилер чи!
Шараб тахьуй усалди
Кьведай Цийи йисалди!

Мерд АЛИ

Нариман ИБРАГЪИМОВ

Дуьньядин вири халкъари еке умудар кутур Лацу Металлдин Яцран йисни алатна. Инсаниятди сифте нубатда коронавирус лугъудай тлугъвалдикай азад жеда, алмир азад акси дарман жагъурда лагъана фикирнавай. Дарманарни акъудна, агъалийри рапарни язава, амма тлугъвал квахъзавач. Адан цийи штаммар пайда жезва. Дуьньяда 280 миллиондилай гзаф инсанар начагъ хъанва. Кейибурун къадар 5,5 миллиондиз барабар я. "Омикрон" штамм майдандиз акъатунихъ галаз алакълу яз гзаф улквейри мад сергъятар кевирзава, къадагъяр эцигзава. Са гафуналди, халкъар тлугъвалдикай икрагъ хъанва. Ада саки вири улквейрин экономикадиз рикелай тефидай хътин зиянар гузва. Гъатта сиясатдин месэлайризни члуру патахъай таъсирзава.

Пеленгдин йиса вуч гъида?..

Къвед лагъайди, халкъари, тлугъвалдихъ галаз женгиниз экъечайла, сиясатдин, военный кызгъинвилер яваш жедайдак умуд кутунвай. Гъайиф хъи, вири терсеба патахъ элквена. Фашизмдин, нацизмдин пайдах хъавунвай Украина себеб яз, дуьньядин зурба къве улквевдин - Россиядин ва США-дин сиясатдин, экономикадин, амадагвилдин алакълу лап члуру терефдихъ элквенва. США-ди Украинадиз яракъар маса гузва. Аниз военный пешекарар рекъе твазва. США-дин военный гимийри Чулав гъуле сирнавзава, Россиядал мадни санкцияр илитда лугъуз малумарзава. США-дин гъилибанар тир Рагъаклидай патан са бязи улквейрини, Евросоюздини, ОБСЕ-дини лепляларзава, Россиядиз акси члуру рехъ къунва. Россияди гуя Украинадал вегъезва, ана госпереворот ийизва лугъудай ванер акъудна, США-диз мадни Россиядиз акси сиясат тухудай рехъ ачухна.

Эхирни РФ-дин Президент В.Путин США-диз хатасузвал хуьнин гъакъиндай теклифар гана, США-дин президентни, НАТО-дин генераларни фикирлу хъанва. Путинан вил абурун жавабдал ала. 23-декабрдиз къиле феи пресс-конференциядални журналистрин суалриз жавабар гудайла, Владимир Путин мад сеферда тикрарна: США-ди, НАТО-ди къанни цуд йис идалай вилик еке хиве къунар авунайтани, абурал амалнач, НАТО-дин сергъятар гегеншарна, къе адан аскерар яракъар, 30 улкведа ава ва абуру Россия элкълуна къунва. Артухлама Урусатдин чилер тир Украинани чпин гъилик авунва. Украинви фашистрин гъилеларди дяведик цай кутаз ва ахпа Россия тахирлу ийиз кланзава. Чна ихътин амалриз рехъ гудач. Ислягвал, Россиядин хатасузвал хуьн патал США-диз рекъе тунвай истемешурниз гъакан буш гафаралди (президентрин, политикрин, НАТО-дин генералрин, къуру гафарикай, тапаррикай икрагъ хъанва) ваъ, гъакълъи краралди жаваб гун лазим я.

Лацу Металлдин Яцран йисан эведиз Вили Цин Пеленг атанва. Вуч гваз? Ада инсаниятдиз вуч гъида? Виридаз малум тирвал, Пеленг терс къилихрин виклегъ гъайван я. Гъа са вахтунда адаз кичи чидач. Пеленгдиз цийивилер, гъар вуч хъайитлани чириз кланда. Пеленгдин лишандин къаюмвилек акатзавай йис гурлу вакъийралди, фикирда авачир хътин дегишвилералди тафаватлу жедалда. Гъикл лагъайтла, Рагъэкъечидай пата вили ранг дамвал, гъамишанвал авачирбурукай сад яз гъисабзава. Гъавилъ гъар сад - инсанарни, улквейрини рикел алачир дегишвилер къабулиз гъазур хъана кланда. Пеленг датлана гъерекатда авай гъайван я. Гъавилъ датлана са квехъ ятлани калтуззавайбуру, дегишвилерихъай къурху авачирбуру, умуьрда активвал къалурзавайбуру балкландилни жеда. Китайдин астрологири гъисабзавайвал, Цин Пеленгдиз къастунал кевли, зегъметдал рикл алай инсанар

Гъа са вахтунда США-да сиясатдин къенепатан кризисди республиканский ва демократрин партийрин арада физвай акъажунар мадни кызгъинарда. Нубатдин сечкийрин вилик ва сечкийрилай гъугъуьнизни партийрин гъуьжетдик экъечай халкъ кеве гъатда. Доллардин къимет агъуз аватун мумкин я. Международной инвесторри чпин пулар маса улквейрин банкара эцигда. Америкада садрани тахъай хътин инфляция - 15 процентдин - арадал къведа. Идаз макроэкономикадин ва зегъметдин базардин (рынок труда) гъалари таъсирда. Тлугъвалдихъ галаз алакълу яз карханайри, майишатри, фирмайри къвалахдай инсанрин патахъай къитвал гъиссда.

Китайди халкъдин майишатдин вири хилерай виликди финин, сиясатдин рекъай вилик экъелунин гъерекат мадни давамарда. Ида США-дин регъберрик, политикрик квай ажугъ артухарда. Индияни дуьньядин майданда вичин къуват, къудрат хъажиз алахъда. Ада Персидский заливдин къерехрив гъай араб улквейрихъ галаз амадагвилдин, дуствилдин алакълуяр мягъкемарда. Ихътин алакълуяр къве терефдизни хийир гуда. Индиядив алава хаммал, суьрсет агакъда, инфраструктура ва хуьруьн майишат вилик тухудай мумкинвал жеда. Араб улквейрив алай аямдин технологияр агакъда.

Военный промышленность, медицина менфятлу цийивилер арадал къведа. Лугъузайвал, 2022-йисуз медицинада майдандиз акъуддай цийи дарманри инсандин умуьр 20-25 йисан гзафардай мумкинвал гуда. Гъа са вахтунда алмир инсанар риклин, нефтледин азаррикай хуьдай, къутармишдай дарманар гъазурда.

Амма тлугъвалдиз, гила дуьньяда гегеншдиз чкизвай «омикрон» штаммдиз талукъ яз аяндаривай, астрологивай ва алмиривайни тамам жавабар гуз жезвач. Исъята вири халкъарин къайгъу, тлал, абуру гузвай суал сад я: коронавирусдин, къадагъайрин эхир мус жеда. И суалдиз виклегъдиз жаваб гудай кас авач. Коллективный иммунитет арадал гъайила, ам квахъда лугъузватлани? Виридалайни члуруди коронавирусдин штаммар пайда хуьн я. Абурун вилик пад гъеле къаз жезвач.

Санлай къачурла, Россиядин экономикадиз тлугъвалдивай са артух зиян гуз хъаначтлани (ВВП-дин къадар 4,6 процентдин хъаж хъана), инфляциядикай акл лугъуз жедач. Ам 8,1 процентдин виниз акъатна. Гъикл лагъайтла, улкведа вири шейэрин къиметар садлагъана хъаж хъана. Эгер 2020-йисуз 4,0 процентдин тиртла, гила - 8-9 процентдин. И татугайвал мадни давам жезва. Пеленгдин йисуз шейэрин къиметар хъаж хуьнин вилик пад къун къилин месэладиз элквевда. Гъикл лагъайтла, дуьньядин майданда шейэрин къиметар 25-31 процентдин хъаж жедалда. Ятлани Россиядин экономистар и гъаларай улкве лайихлувилелди экъечидайдахъ агъунва. И кар патал Россиядихъ ишлемеш тийизвай хейлин мумкинвилер, такъатар ава.

Девлетлуярни кесибар, жегъиларни яшлугуру, пешекарарни фялеяр, азад базарни госуарстводин экономика, инфляцияни дефляция сад-садаз акси яз экъечлуни инкъилабдин гъерекатарни арадал гъун мумкин я. Аяндарри инкъилаб инкарзавачтлани, акъван къурху акатун герек авачалда. Дуьньядин улквейра адан вилик пад къадай регъберар, политикар, мумкинвилер ава.

Гъурметлу келзавайбуру, ватангъилияр! Къез алуькнавай Пеленгдин йис мубаракрай! Къуй ам чазни, вири инсаниятдизни ислягъди, сагъламди, берекатлуди, руьгъ шадардайди, гъар са хиле агалкъунринди хуьрай.

Абидин КАМИЛОВ

Ша, Цийи йис! (Акрошиир)

Ша, Цийи йис, ша, мугъман хуьхъ, азизди. Азад чилел ислягъ эквер куькълура. Цийи бахтар, марф хъиз, къура къвалериз, Игитвиллиз цийи мани тукълура.

Йисар физва, женг давамриз бахт патал, Инсаният вак умуд кваз рахазва. Йиф-югъ талгъуз, зегъмет члугъаз,

гъахъ патал

Илим - вилик, кар вилик физ аквазва.

Садвал патал чилел вири халкъарин Ша виликди, чархачи хуьхъ, Цийи йис! Ахъай вуна дарвазар чи бахтарин, Мердвилелди багъиша чаз цийи гъисс.

Умуд-хиял рехъ тагун я дявейриз. Гъавилъ вал ислягъвилдин твар ала. Мад тежжервал нагъв вилерал дидейрин, Алуькзавай асир, вал хупл кар ала!

Намус-гъейрат хуьн паталди дуьньядал, Хуьн паталди Чил бахтарин иеси, Умун яз ваъ, умудлу яз гъар кардал, Хуьн паталди сагъламди чи гъар несил.

Азад Чилин ислягъ халкъар-стхаар! Заз ихтияр це тебрикиз Цийи йис. Инсанвилдин твар вине къан, экъун яр Заманайра амуькдавал хъана ирс... Даим умуьр чими ракъин нурарик - Ингъе мурад Цийи йисуз халкъарин!

Сувар мубарак!

Ша, мугъман хуьхъ вун, Цийи йис, Гваз цийи бахтар, цийи гъисс. Сувар юкъуз гъикл жеда кис?! Цийи (йи)сан гъунар мубарак!

Экуь къастар аваз рикле, Межлис ава гъар са къвале. Живед цъверек къугъваз къилел, Къез цийи нурар мубарак!

Гуьрчегъ елка Цийи йисан - Безетмишна ава майдан Къуд патаз чкиз манид ван, Илгъамдин лувар мубарак!

Живед Ханум, Аяз Буба Савкъатар гуз ава юкъва. Авазри лепе гуз цава, Цийи (йи)сан сувар мубарак!

***
Чи умуьрдал туна гел, Хъфизва къе куьгъне йис. Жунгавди хъиз, члуруна пел, Куьз ятлани хъанва кис...

Мукъаятдиз кам вегъез, Пеленгдин йис атанва. Ясли, мектеб, гъар куьне, Хуш авазрив ацланва.

Живедин Ханум галаз, Аяз Буба къекъевезва. Аялар, шаддиз рахаз, Елкадиллай элкъевезва.

Цийи йисан савкъатар Пайзава аялриз. Экуь къастар, мурадар Гъизвай чпин хиялриз.

Акъваз тийиз къвазвай жив Къуьнерилай аватрай. Цийи йисуз гъар садан Мурад къилиз акъатрай!

Шадвал ая, аялар, Къе сувар я, жемир кис. Экуь бахтар, нурар гваз Атанва чаз Цийи йис!

Терроризмдиз - ваъ! Жегьилрин гаф

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

Ахцегь райондин Хуьруьгрин хуьруьн просвещенидин “Люминари” центрада “Терроризмдиз - ваъ!”, “Ахцегь райондин жегьилар терроризмдиз акси я!” лишандик кваз жегьилрин форум кьиле фена.

Райондин дишегьлийрин советдин председатель Таира МЕГЪАРАМОВАДИ майдандиз Ахцегьрин 1-нумрадин школадин жегьилриз теклифна. Абуру Россия-

И жигьетдай Дагъустанда гьалар гуьзчивилик кватани, секин я лугъуз жедач. Ци Махачкъала шегьердин, Дербент ва Хасавюрт районрин сергьятра терроризмдин чинебан дестейрин членар кьуна. Жегьилар дуьз рекьелай бязи интернет-сетри, хизанра тербиясузвили, яшайишдин, культурадин ва образованидин зайиф дережади алудзава. Адет яз, руьгьдиз зайиф, кар-кеспидик квачир ва чеб чпин мумкинвилерихь инанмиш тушир авам жегьилар гьатзава террористрин члада. Терроризмдикай хуьдай кьве рехь ава: МВД-

кьунин кьвалах зайифарна виже кьведач. Акьалтзавай несилдин патахъай чи - диде-бубайрин, муаллимрин, общественный тешкилатрин хиве жавабдарвал ава, - лагьана ада.

РОВД-дин полициядин начальник, подполковник Вадим АЛИЕВА терроризмдин ва экстремизмдин тахсиркарвилерал желб авунин, обществода чуру табигьат тухунин карда закондин вилик жавабдарвиликай сугьбетна: “Террористрин идеологар ксанвач. Анжах 2021-йисуз Россияда абуру-

дин Игит Мегьамед Нурбагандовакай кьалурай сегьне ва 1999-йисуз Дагъустандиз сукулмиш хъайи Хаттабани Басаеван керетрин хура дагьвиар викегьвилелди акьвазавилин хроникадин материал кьалурна.

дин, ФСБ-дин ва кьенепатан хата-сузвал хуьзвай маса органрин пешекарвилн дережа хкажун, обществода терроризмдиз акси “иммунитет” арадал гьун. Терроризмдин аксина обществодин сагьлам вири кьуватар садна кьанда.

лай 2500-лай гзаф жегьилар чпин жегьейриз чулгваз алакьна. Ахцегь районда террориствилн крариз талукь яз чна 10 протокол кьенва. Террористри иллаки 18-25 йисан яшда авай ва дуьз тербия, образование авачир жегьилар регьятдиз чпин таъсирдик куьтазва. Гьавилай абурухь ва диде-бубайрихь галаз иллаки гзаф кьвалахна кьанда”.

Ахцегьрин хуьмя мискиндин имам, райондин имамрин советдин председатель Абдулашим Гьажи АБДУЛГЪАШУМОВА лагьана:

- Кьенин мярекатди жемьят садзава, жегьилриз эдеб-ахлакьдин, дуьз ацукьиз-кьарагьунин тербия гуьзва, абуру Аллагьди негнавай ксарикайни яр-гьаз кьакьудзава. Школа куьтгьайдалай кьулухь дуьз тербия таханвай ва диндал мягькем тушир аялар пара дуьшуьшра, интернетдин таъсирдик акатна, гьайиф хьи, чи гьийлай акьатзава. Чна и кардин вилик пад кьуна кьанда.

Мярекатдал гьакь школадин директор Мейрам РАМАЗАНОВА, изобразительный искусствийрин школадин директор Мегьамедзериф ГьАЖИЕВ ва масабурни рахана. Мярекатдин сергьятраваз райондин общественный палатадин председатель Али Исмаилова жегьилар чи бубайрин хьсан адетралди, ватанпересвилн руьгьдаллаз тербияламышунай, абуру милли культурадиз ва искусстводиз шерик авунай Магьмуд Абдулкеримоваз, Мегьамедзериф Гьажиеваз, ИЗО-дин школадин муаллим Гьажибег Алимоваз ва форумда иштираккай са десте аялриз гьурметдин грамотаяр гана.

Мугьманар ва форумдин иштиракчияр тебрикуналди, райондин общественный палатадин председатель Али ИСМАИЛОВА кьейд авурвал, терроризмдин вилик пад кьуниз талукьарнавай и мярекат важиблуди я. Райондин кьилиз Осман Абдулкеримов атайдалай кьулухь общественный палатадин, жегьилрин парламентдин, агьсакьалрин ва ветеранрин советрин тешкилатрин кьвалах аквадайвал активламыш хьанва. Кьенин форумни чна райондин руководстводин куьмекдалди кьиле тухузва.

Гаф РД-дин Кьилин куьмекчи, Кьиблепатан Дагъустанда Республикадин АТК-дин аппаратдин вестил-куратор Тимур ЗЕРБАЛИЕВА кьачузва.

- Террордин нетижада са тахсирни квачир аялар, дишегьлияр, яшлурбуру зулумдик-азиятдик акатзава.

Общественный хатасузвал хуьнин рекьай райадминистрациядин кьилин заместитель, АТК-дин секретарь Роберт ГЪАМЗАЕВА форум акьалтзавай несил гьавурдик кутадай, ватанпересвилн руьгьдаллаз тербияламышдай лап хьсан майдан-мумкинвал тирди кьейдна.

Микрофондихь РД-дин лайихлу муаллим, мергьяматлувилин “Просвещение” фондунин Президент Магьмуд АБДУЛКЕРИМОВ гала. - “Люминари” центрада жегьилриз тарс-тербия гунин мярекатар пара тухузва. Амма кьенин форум кьетленди я. Адет яз, террористрин жегьейра гьавурдик квачир, чеб гьар жуьре себебрикди властрилай нарази, бейкеф жегьилар гьатзава. Кьиблепатан Дагъустандин района гьалар са кьадар секин я. Ятлани, и завалдин вилик пад

Вилик жегьейра ава

Дагъустандин госуниверситетди алатай йисуз кьиле тухвай илимдинни ахтармишунрин кьвалахриз кьимет гудай мярекат кьиле тухвана.

Лугьун лазим я хьи, университетда йисан вахтунда жегьил алимри международный, Вирироссиядин илимрин конференцияра, жегьилрин форумра иштиракна. Университетдин жегьил алимрин 25 программа “Россиядин инновациядин лап хьсан программа” сиягьдик акатна. Идалайни гьейри, ДГУ-дин алимри международный ва Вирироссиядин дережадин метлеб авай илимдин форумра иштиракна ва анрал ингилис члалал докладар авуна.

“Чи университетда тухузвай илимдин кьвалах пара важиблуди я. Чаз гьар са камуна илимдал рикивай машгьул жегьилар герек я. Иллаки международный ва Вирироссиядин илимдин мярекатра иштиракзавай жегьилар университетда хьун чун патал важиблуди я. Алуькьнавай йис патал чи вилик мадни еке везифаяр акьвазнава. Абуру кьилиз акьудун патал заз чи вири алимрихь, преподавателрихь, студентрихь хьсан сагьламвал, кьелунра, илимда агалкьунар хьана кьанзава”, - лагьана ДГУ-дин ректор Муртазали Рабаданова.

ДГУ-дин илимдин ва инновациярин рекьай проректор Назир Ашурбегова университетдин илимдиз талукь жуьреба-жуьре программарикай лагьана. ДГУ-да жегьил алимри регьбервал гуьзай илимдин лабораторияр ава. Абуру чеб алай чка тайин кралалди кьалурзава.

- Чи университетдин виридалайни лайихлу кар ам я хьи, ина илимдин, ахтармишунардай дуьствилн бажарагьлу десте арадал атанва. Чи университетдин алай аямдин хилерикай сад жегьил алимриз чпин ахтармишунар кьиле тухудай вири шартлар тешкилун я, - лагьана Н.Ашурбегова.

Университетдин гьахь-гьисабдихь галаз (цифрайрихь галаз) алакьалу хилекай Бадрудин Мегьамедова ихтилатна. Ада кьейд авурвал, кьенин юкьуз цифровизация галукь тавунвай са хелни авач. ДГУ-да и жигьетдай муькуьфдивди кьвалахзавай са шумуд десте ава. Абурухь Россиядин ва гьакь международный майдандиз экьечдай мумкинвилер, алакьунарни ава.

Гьалибчийрин тварар

РД-дин жегьилрин крарин рекьай министерстводиз жегьилрин сиясатдин хиляй кьиле тухвай конкурсдин нетижаар кьуна. Абуру ватанпересвилн, наркоманиядиз акси кьвалах тухуниз ва гуьгуьллубурун гьерекариз талукьарнавайбуру тир. Конкурсдин нетижаар кьурла, агьадихь галай гьалибчийар малум хьана:

“Рикел хуьн” проектдай - Салигьат Мегьамедова, “Кас авачир лув гудай аппаратдин куьмекдалди инсанар жагьурун” проектдай - Даниял Османов, “Международный гуьгуьллубуру - кардик” проектдай - Каринэ Саакян, “Чна уьмуьр хьжазава” проектдай - Абдулгьаким Ражабов, “Куклушдал фидай рехь” проектдай - Алигьажи Мегьамедов.

Лап хьсанди

М.Межидован тварунихь галай пешекарвилнни педагогвилн колледжди “Вирироссиядин образованидин организациядин лап хьсан сайт” конкурсда гьалибвал кьазанмишна. Колледждин талукь сайтдин администратор Наталья Бондаренко ва директор Салигьат Адзиева кьвед лагьай дережадин дипломралди кьейдна.

Дагъустандин образованидин ва илимдин министрстводин пресс-кьуллугьди хабар гайивал, Вирироссиядин ачух конкурсдин тешкилатчи Рагьакидай патан Сибиридин пешекарвилн чирвилер гудай центр тир. И конкурсда образованидин идарайрин сайтрин гзаф кьадар администраторри ва руководителри иштиракна.

Конкурсда сайтда эцигзавай материалрин алай йикьан метлебдиз, хийрлувилиз, агьалияр желб авуниз, материалрин савадлувилиз, ишлемишунин кьулайвилиз килигна кьимет гуьзай. И жигьетдай М.Межидован тварунихь галай пешекарвилнни педагогвилн колледждин сайт хьсанбурун жегьедик акатна.

Хуьтлуьн фестиваль

Республикадин жегьилрин центрада Россиядин школьникрин гьерекариз хуьтлуьн фестивалди кьиле фена. Ам Вирироссиядин жемиьатдинни госуьдарстводин аялринни жаванрин “Россиядин школьникрин гьерекариз” организациядин Дагъустандин ре-

гиональный отделенидихь галаз санал кьиле тухвана. Адан кьвалахда республикадин, Вирироссиядин акциярин, конкурсрин ва проектрин активистри ва жуьреба-жуьре конкурсрин гьалибчийри иштиракна.

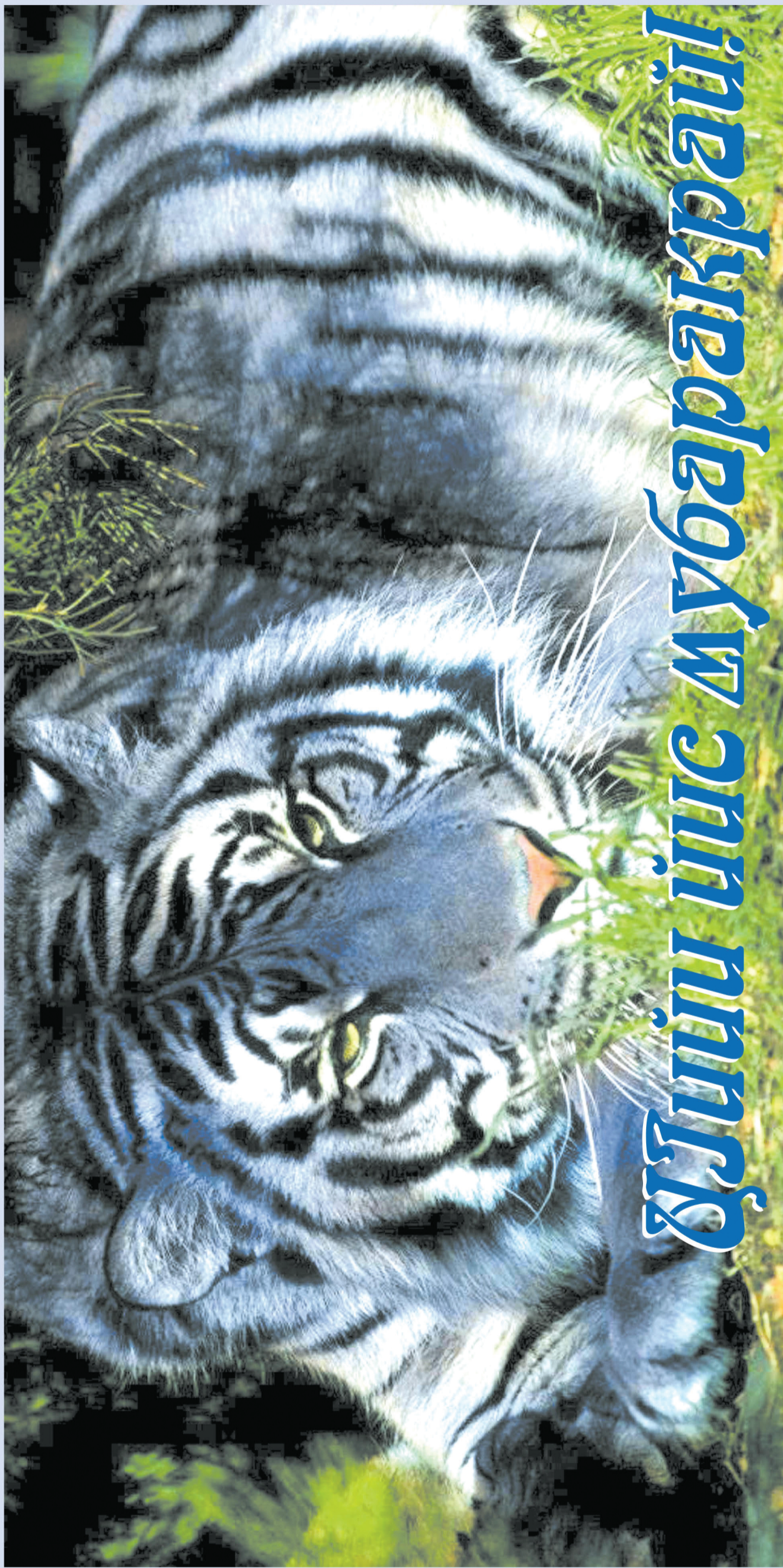

2022

Әлші ишс мубаракраці!

ЯНВАРЬ

ислен	3	10	17	24	
саласа	4	11	18	25	
арбе	5	12	19	26	
хемис	6	13	20	27	
жуьмя	7	14	21	28	
киш	1	8	15	22	29
гьяд	2	9	16	23	30/31

ФЕВРАЛЬ

ислен	7	14	21	28
саласа	1	8	15	22
арбе	2	9	16	23
хемис	3	10	17	24
жуьмя	4	11	18	25
киш	5	12	19	26
гьяд	6	13	20	27

МАРТ

ислен	7	14	21	28	
саласа	1	8	15	22	29
арбе	2	9	16	23	30
хемис	3	10	17	24	31
жуьмя	4	11	18	25	
киш	5	12	19	26	
гьяд	6	13	20	27	

АПРЕЛЬ

ислен	4	11	18	25	
саласа	5	12	19	26	
арбе	6	13	20	27	
хемис	7	14	21	28	
жуьмя	1	8	15	22	29
киш	2	9	16	23	30
гьяд	3	10	17	24	

МАЙ

ислен	2	9	16	23	30
саласа	3	10	17	24	31
арбе	4	11	18	25	
хемис	5	12	19	26	
жуьмя	6	13	20	27	
киш	7	14	21	28	
гьяд	1	8	15	22	29

ИЮНЬ

ислен	6	13	20	27	
саласа	7	14	21	28	
арбе	1	8	15	22	29
хемис	2	9	16	23	30
жуьмя	3	10	17	24	
киш	4	11	18	25	
гьяд	5	12	19	26	

ИЮЛЬ

ислен	4	11	18	25	
саласа	5	12	19	26	
арбе	6	13	20	27	
хемис	7	14	21	28	
жуьмя	1	8	15	22	29
киш	2	9	16	23	30
гьяд	3	10	17	24	31

АВГУСТ

ислен	1	8	15	22	29
саласа	2	9	16	23	30
арбе	3	10	17	24	31
хемис	4	11	18	25	
жуьмя	5	12	19	26	
киш	6	13	20	27	
гьяд	7	14	21	28	

СЕНТЯБРЬ

ислен	5	12	19	26	
саласа	6	13	20	27	
арбе	7	14	21	28	
хемис	1	8	15	22	29
жуьмя	2	9	16	23	30
киш	3	10	17	24	
гьяд	4	11	18	25	

ОКТАБРЬ

ислен	3	10	17	24	
саласа	4	11	18	25	
арбе	5	12	19	26	
хемис	6	13	20	27	
жуьмя	7	14	21	28	
киш	1	8	15	22	29
гьяд	2	9	16	23	30/31

НОВАБРЬ

ислен	7	14	21	28	
саласа	1	8	15	22	29
арбе	2	9	16	23	30
хемис	3	10	17	24	
жуьмя	4	11	18	25	
киш	5	12	19	26	
гьяд	6	13	20	27	

ДЕКАБРЬ

ислен	5	12	19	26	
саласа	6	13	20	27	
арбе	7	14	21	28	
хемис	1	8	15	22	29
жуьмя	2	9	16	23	30
киш	3	10	17	24	31
гьяд	4	11	18	25	

ГАЗЕТ КИЕЛЗАВАЙБУРУН ДАФТАРРАЙ

Гуьлжагъан МИСРИХАНОВА

Цийи йис

Цийи йис, зи вил алай вал, Са йисалай атанвай.

Кеферпатаң лацу живер Валай вилик атана.

Къай Ханум ва Аяз Буба Цайлапан хъиз-къуватар

Ацай вацра нур гудайла, Рак гатана, ша кивализ.

Зи гъил къуна, стха физва, Елкадал экв куькълуриз.

Рики ван авурла, хкаж жез дамар, Назикдиз къачузвай чилел къвез

Къвезва цийи йис чаз, ажайиб заман.

Цийи я цийи йис, цийиз къан чна. Сагъвални бахтар квай шербет

Къведа ам, живедал акъудиз цуьквер,

Гатфарни гад гъида, гъаки зулни иер.

Къвезвай цийи йис хъиз, цийи хъуй вири.

Цавун бушлукhra сирнав ийиз, цифер халкъар-стхаяр!

Цийи йис, хуррам ая чилер-цаварни.

Хкажа бокалар, виниз къан чна, Сагъвални бахтар квай шербет

Аферин хъуй, мад аферин Чи Гъажиев Бег хциз,

Арзайрикай файда амач: Савдадава законар.

Нажмудин, на це чаз къуват Тарашчийриг женгина,

Абидин КАМИЛОВ

Акрошиир

Ша, Цийи йис, ша, мугъман хъухъ, азизди.

Азад чилел ислягъ эквер куькълуря. Цийи бахтар, марф хъиз, къура

Йисар физва, женг давамриг бахт патал,

Инсаният вак умуд кваз рахазва. Йиф-югъ талгъуз, зегъмет члугваз

Садвал патал чилел вири халкъарин

Ша виликди, чархачи хъухъ, Цийи йис!

Ахъай вуна дарвазар чи бахтарин, Мердвилелди багъиша чаз

Умуд-хиял рехъ тагун я дявейриз. Гъавилай вал ислягъвилини

Мад тежжервал нагъв вилерал дидейрин,

Намус-гъейрат хуьн паталди дуйньядал,

Хъун паталди Чил бахтарин иеси, Умун яз ваь, умудлу яз гъар

Азад Чилин ислягъ халкъар-стхаяр! Заз ихтияр це тебрикиз Цийи йис.

Заманайра амуькдайвал хъана ирс...

Даим уьмуьр чими ракъин нурарик - Ингъе мурад Цийи йисуз халкъарин!

Алай девирдиз

Гъиле къуна еке бафа, Инжихана члугур жафа

Гамишди хъиз аклуриз мет, А Гъасана члугур зегъмет...

Рикле аваз шахси-гъараз, Халкъдин девлет тухуз патаз,

Гектарралди къуна чилер, Ятлан(и) пата ава вилер.

Ганва лугъуз чаз "демократ!". Пул квайдав гва еке мукрат!...

(Сад - зегъметкеш, къад - бюрократ) Дармансуз азар хъана хъи.

Гъатай касди гъиле гъукум, Тавуна эхир кьил фагъум,

XX асирдин тир ягъ-намус, Келрай куьне Сулейман мус?! Кичъери хъиз къакъудиз клус,

Царара тваз на риклин тлал, Куьре Абид, вав гва вуч къал?! Бязибурун, на кхъей члал

Уьмуьрдикай

веревирдер

Ара-ара акл жезда заз: дуйньядиз Зун гзаф фад ва я лап геж атана.

Зун садрани регъятвилехъ калтугнач,

Буба течиз, я за ханвал авунач, Зун девирдин пар клула къаз

Асайишдихъ намус маса гайд туш, За дамахда жуван кесибвилелди...

Жуван хизан хуьз жуван къве гъилелди.

Акл туширтла, закай шаир жедачир, Са бязибурун хъиз, зилидиз

Хур экъисна, кьил виневаз фидачир,

Заз ришвет гун, я къачун чир хъайид туш.

Заз яван фу виртедилай ширин я. Бязибурун хъиз, пицл галачиз

Зи халкъ патал зун чанни гуз гъазур я.

Садбур ава Ватанни кваз маса гур. Зун хътинбур са шумуд виш

Заз чидач: зун лап фад, я лап геж хана - Уьмуьрда гагъ "лацу пехъ хъиз

Садбур хъуьрез, зи вилерал кьез хъана, Инсанвални ах, сабур хуьз,

Ара-ара акл жезда заз: дуйньядиз Зун гзаф фад ва я лап геж атана.

Шегъредай ваь, дере-тепе атлана...

Эйзудин САЙДУМОВ

Берекатар

бул хъурай!

Цийи йис, ша, сивел алаз мили хъвер, Лацу яргъан алуд мийир рикелай.

Аяз Буба, бицекрин квел вил ала, Живедин руш, хунча хъурай ви

Шуьре, циклен, турфар, афарар клани.

Тарихда вун тарифдай йис хъурай чаз, Берекатар цийи йисуз бул хъурай.

Дердиярдай клани къадар пул хъурай.

Чаз алимри сортар-жинсер бул гурай,

Берекатрай чи суфраяр ацлурай, Кетин кьил хъиз, гъал тежер къван

Чулавл цифер мад чаз кьилел такурай, Ислягъвилини терефдал хъухъ,

Къвез минет я, кутамир квец нуьксанар!

Сабур це

Бала-къада атайтла яман юкъуз, Инсанвал хъсан затл я, хуьх сабур

Камаллувал гъич санайни жеч къачуз, Я Иллаги, сабурлу хъуй кас

Сабур хуьн тавуртла, пар жезда агъур,

Фагъум тавур касдин кьисмет жезда кур,

Сабурдалди гъар са касдиз це авачиз.

Акъуллу хъухъ, рахамир гъич алачиз.

Ажугъдиз дава язва сабурлувал, Са члавузни члур куьн

Диде вилик акъваззава гъар сефер, Риклин гафар: "Секин хъухъ, ая

Кудайвал рикл лугъуда на а тегъер, Милайимда: "Сабур, бала, я абур".

Духтурриз

Азарриз куьмеька, акъвазарда тлал,

Инсафсуз азардив агакъна дарман.

Ийкъан къарай, йифен ахвар тахъайбур,

Азарлуьриз цийи уьмуьр багъишна,

Къвез шайри гуьзел члалар алхишна,

Вагиф РАМАЗАНОВ

Къудар

Ужуз къачур як ргайла, Дадлу шуьра жеч лугъуда.

Фикирар сад хъайила, Дуствал жезда хъсанди.

Хуьр вири къе меле ава, Мегърижан - регъве.

Халуд чина акъваздайди хтул я, Туьнт я хтул, чинни вичин яру я,

Цлухъай кичле хъун хъсан я, Вацлуз гъахъмир кар авачиз,

Цай ала цегъ тлурдан кьилел, Гъарам зегъмет ширин жезда,

Чехи мажиб къачудалди, Гъамбарханад иес хъанайтла.

Шкъакъдай къвед акъатда, Гъахъ-гъисаб дуьз тахъайтла,

Шашин нидал феи члавуз Ламраз тламгъа язвай къван.

Шаирдин хатл къезил жезда, Алакунар вахъ аватла.

Я пул кланда куьтыгъ тежер, Я мез кланда ширин тир.

Къул вегъеда регъуьн къванциз, Тланурдин фу кланда лугъуз.

Яна къазра къакърар, Ван хци, вич верцли тир.

Яц хътин итимдила, Итимвал квай яц хъсан я.

Къадир течир етимдила, Гуьрмет хуьдай кац хъсан я.

Якв яда на мегъуьн тарциз, Вири таму ванда лугъуз.

Янма хайи какаяр Нуькрендалай бицили тир.

Яц хътин итимдила, Итимвал квай яц хъсан я.

Къадир течир етимдила, Гуьрмет хуьдай кац хъсан я.

Янма хайи какаяр Нуькрендалай бицили тир.

Янма хайи какаяр Нуькрендалай бицили тир.

Янма хайи какаяр Нуькрендалай бицили тир.

жуьмя, 14-январь

РГВК
07:00,08.30,12.30 Время новостей Дагестана
07:20,14.50 Передача на аварском языке 12+

ПЕРВЫЙ

5.00,9.25 Доброе утро.
9.00,12.00,15.00 Новости.
9.50 Жить здорово! (16+).

РОССИЯ 1

09:00, Канал национального вещания «Шалбуздаг» (на лезгинском языке)
14:30,20.45 Вести-Дагестан
17:20 Духовная жизнь
17.45 Дагестан спортивный

НТВ

5.15 Т/с "Мухтар. Новый след". (16+).
6.50 Т/с "Невский. Чужой среди чужих". (16+).

ДОМАШНИЙ

6.30,6.25 6 кадров. (16+).
6.35,3.00 Т/с "Реальная мистика". (16+).

ТВ-ЦЕНТР

6.00 Настроение.
8.10, 11.50, 12.20, 15.05 Т/с "Агата и сыск". (12+).

ЗВЕЗДА

6.25 Х/ф "Дом, в котором я живу". (12+).
9.00,13.00,18.00,21.15 Новости дня. (16+).

киш, 15-январь

РГВК
07:00,08.30 Время новостей Дагестана
07:20,15.10 Передача на кумыкском языке 12+

ПЕРВЫЙ

6.00 Доброе утро. Суббота. (6+).
9.00 Умницы и умники. (12+).

РОССИЯ 1

5.00 Утро России. Суббота.
8.00 Вести. Местное время.
8.20 Местное время. Суббота.

НТВ

4.45 Т/с "Мухтар. Новый след". (16+).
8.00,10.00,16.00,19.00 Сегодня.

ДОМАШНИЙ

6.30, 6.20 6 кадров. (16+).
6.45 Пять ужинов. (16+).

ТВ-ЦЕНТР

7.05 Православная энциклопедия. (6+).
7.30 Фактор жизни. (12+).

ЗВЕЗДА

5.25 Д/с "Сделано в СССР".
5.35 Х/ф "Тяжелый моряк".
6.55,8.15 Х/ф "После дождика, в четверг...". (6+).

гьяд, 16-январь

РГВК
07:00,08.30 Время новостей Дагестана
07:20 Передача на лезгинском языке «Вахтар ва инсанар» 12+

ПЕРВЫЙ

6.00,10.00,12.00 Новости.
6.10 Т/с "Галка и Гамаюн".
6.55 Играй, гармонь любимая! (12+).

РОССИЯ 1

5.20,3.20 Х/ф "Королева льда". (16+).
7.15 Устами младенца.
8.00 Местное время. Воскресенье.

НТВ

4.45 Т/с "Мухтар. Новый след". (16+).
8.00,10.00,16.00,19.00 Сегодня.

ДОМАШНИЙ

6.30, 6.20 6 кадров. (16+).
6.50 Пять ужинов. (16+).

ТВ-ЦЕНТР

6.05 Петровка, 38. (16+).
6.15 Х/ф "Медовый месяц".
8.00 Х/ф "Зимняя вишня".

ЗВЕЗДА

5.15 Д/с "Москва фронту".
5.35 Х/ф "Голубая стрела".
8.00 Х/ф "Зимняя вишня".

КУЛЬТУРА 10-16-ЯНВАРДАЛДИ

ИСЛЕН
06.30,07.00,08.30,10.00,15.00,19.30,23.30
Новости культуры.
6.35 Пешком... Садовое колцо.
7.05,20.05 Правила жизни.

АРБЕ

6.30,7.00,7.30,8.30,10.00,15.00,19.30,23.30
Новости культуры.
6.35 Пешком... Особняки Кекушева.
7.05,20.05 Правила жизни.

ХЕМИС

6.30,7.00,7.30,8.30,10.00,15.00,19.30,23.30
Новости культуры.
6.35 Пешком... Троице-Сергиева лавра.

ЖУЬМЯ

6.30,7.00,7.30,8.30,10.00,15.00,19.30,23.00
Новости культуры.
6.35 Пешком... Квартиры московских композиторов.

КИШ

6.30 Лион Фейхтвангер "Иефай и его дочь".
7.05 М/ф: "Паровозик из Ромашково", "Король и диня", "Фантик. Первобытный сказка".

ГЬЯД

6.30 М/ф: "Две сказки", "Приключения Буратино".
8.00 Х/ф "Исполнение желаний".
9.35 Обыкновенный концерт с Эдуардом Эфровым.

РАДИО

ИСЛЕН
11.10. Вести «Дагестан»
11.30. Радиоспектакль
САЛАСА
11.10. Вести «Дагестан»
11.30. «Актуально».

Программа гъзаураиди - Н.ВЕЛИБЕГОВА

Дин

Чехи гунагъар

Ямин МЕГЪАМЕДОВ,
диндин рекъай алим

(Эвел - 45-52-нумрайра)

Мавгъумат (суеверие) авунин гъакъиндай къанун.

Мавгъумат (суеверие) авун гъарам кар я, ам тавгид (Аллагъдин садвилехъ инанмишвал) чурдай кар я. Дугъриданни, Пайгъамбарди (къуй Аллагъдин патай салават ва саламар хъурай вичиз) адан таъсир инкарнава, ва ам ширкдин крарикай тирди малумарнава, ва хабар ганва - ада (гъакъикъи) мусурман кас кардилай элкъуър тийидайди, ва мавгъуматчивал - "джибт"-дикай (шейтандиз муьтлуьгъ хъуникай, суьгъурдин кардикай) тирди.

1. Эгер адан таъсир инкарнава лагъайтла: Ам Пайгъамбардин (къуй Аллагъдин патай салават ва саламар хъурай вичиз) гъадисда лагъанва (мана): **"Авач галукъун (масадак акатун) азар, ва авач мавгъумат (суеверие), ва авач "тайин жуьре къушарихъ алакълу лишанламишун" ("гъаммагъ"), ва авач сафар (ада писвал лишанламишун)"** - ина мавгъуматдин таъсир инкарнава.

2. Эгер Пайгъамбарди (къуй Аллагъдин патай салават ва саламар хъурай вичиз) ам ширкдин крарикай авун лагъайтла: Ибн Масгуд асгъабди (Аллагъ рази хъурай вичелай) хабар гузва Пайгъамбарди (къуй Аллагъдин патай салават ва саламар хъурай вичиз) лагъана (мана): **"Мавгъумат ширкя, мавгъумат ширкя, мавгъумат ширкя"**. (Абу Дауд) Ва маса гъадисда лагъанва (мана): **"Вуж мавгъуматди вичин гъажетдикай (гъерек кардикай) элкъуъртайтла, дугъриданни, ада ширк авунва"**. (Агъмад)

Ина мавгъумат авун ширкдикай авунва, абуру инанмишвалзавайвилляй а карди менфят желбзавай хъиз ва я зарар алудзавай хъиз, абуру ам - шерик яз авунвайди хъиз я Аллагъдиз, ва ахтин инанмишвалун акси я Аллагъдин гафариз (аятдиз), (10-сура, 107-аят.) (мана): **"Ва эгер вав Аллагъди зарар хъурайтайтла (бала агакъарайтла) - авач ам алуддайди са Адалай гъейри. Ва эгер Адаз кян хъайитла ваз хъсанвал ийиз - авач Адан хийир (нямет) элкъуърдайди..."**. Дугъриданни, Аллагъ - са Ам я Менфят Гудайди, Зарар Гудайди. Ва (абуру килигзавай) а къушариз "гъайбдин" (гележегдин, чуьнуьх тир) крар чизвач ва гъич къалуриз жедач абурувай чуьнуьхнавай крар саклани.

Чехи алимри лугъузвайвал: **"Мавгъумат авун пис лишанламишун я аквадай ва я ван къведай шейналди. Ва инсанди ам ишлемишайла - адаз килигна сефердикай элкъвейтла ва адалди къаст авунвай кар туртла, дугъриданни, ада "ширкдин варар гатанва", гъатта гъахънава аниз ва азад (яргъаз) хъанва Аллагъ-Тааладал таваккул (клеви умуд) авуникай, ва ачухнава вичин чандал кичидин варар, ва Аллагъдилай гъейри масадалай аслу хъун, ва мавгъумат авун вичиз аквазвайдакай ва я ван къвезвайдакай ва а карди чурзава (аятда къалуринавай) гъал: "Са Ваз чна ибадатзава ва са Вавай чна куьмек тлалабзава", ва (11-сура, 123-аят.) (мана): "... (Гъавилляй) Гъадаз ибадат ая (вуна, эй Пайгъамбар), ва Адал таваккул ая..."**, ва (42-сура, 10-аят.) (мана): **"...Адал за таваккул* ийизва, ва Адан патав зун (зи гъар са карда) элкъвена хкъвезва..."**.

Аниз килигна адан рикл аслу жезва Аллагъдилай гъейри масадалай ибадатдин ва "таваккул" авунин гъакъиндай. Ва а карди чурзава адан рикл ва иман, ва гъал, ам амуькъзава (ядай) лишан яз мавгъуматдин хъелериз, ва адан патав гъалда (ракъурда) жуьреба-жуьре игътияжар, ва шейтанди адаз гъазурда адан дин ва

адан дуьнья чурдай крар. Ва гъикъван гъаф телеф хъанва а себебдиз килигна ва гъафбурун гъилляй и дуьнья ва Эхират акъатнава".

Чехи алим Салигъа лугъузва: "Инсанди мавгъумат кар авурла, вичиз акунвай ва я ван хъанвай шейналди, дугъриданни, ам диндай акъуддай ширк авур мушрик яз гъисабзавач, амма ада ширк авунва а гъакъиндай, ам агъунвайвилляй (ада далу агалднавайвилляй) а себебдихъ, вич Аллагъди себеб яз тавунвай, ва и карди зайифарзава "таваккул" (клеви умуд) авун Аллагъдал, ва къетивал усал ийизва, гъавилляй ам ширкдикай гъисабзава а жигъетдай".

Къанун (къайда, правило): Шариатди себеб яз тавунвай себебдихъ агъунвай гъар са ка мушрик я.

Ва и жуьре шерик гъун Аллагъдиз - ам: я шариатдин къанунар тайинарунин карда жезва, эгер а себеб а рекъай ятла: я къадаркъисмет авунин карда жезва, эгер а себеб каинатдиз (дуьньядин гъалариз, цаварин чилин къанунриз) талуьк крара ятла. Амма эгер мавгъумат ийизвай кас инанмиш ятла а мавгъумат - себебди вичи къилди Аллагъ галачиз таъсир (кар) ийизва лагъана - ахтин кас мушрик жезва чехи ширк ийизвай, вучиз лагъайтла ада Аллагъдиз шерик авунва халкъ авунин ва арадал гъунин карда.

3. Эгер ада мавгъумат авун Исламдин гъакъикъатдиз акси кар тирди ва ам ийизвай касдин патахъай хаталувал авайди хабар гуникай лагъайтла, дугъриданни, Пайгъамбардин (къуй Аллагъдин патай салават ва саламар хъурай вичиз) гъадисда лагъанва (мана): **"Чакай туш вичи мавгъумат кар авурди ва я вич патал масада авурди; ва я вичи фалчивал авурди; ва я вич суьгъур авурди ва я вич патал масада суьгъур авурди; ва вуж фалчидин патав фейитла ва члалахъ хъайитла ада лугъузвай гафарихъ, дугъриданни, ада кафирвалнава Мугъаммад пайгъамбардиз (къуй Аллагъдин патай салават ва саламар хъурай вичиз) авудна ракъурнавайдахъ (Къуръандихъ)"**. (Аль-Баззар, Атл-Табараний.)

Урвагъ ибн Амир(а) лагъана: "За расулу-Ллагъдин (къуй Аллагъдин патай салават ва саламар хъурай вичиз) патав мавгъуматдикай лагъайла ада (къуй Аллагъдин патай салават ва саламар хъурай вичиз) лагъана (мана): **"А карда виридалайни хъсанди хъсан лишанламишун (оптимизм) я, ва ада мусурман кас элкъуър хъийидач..."**. (Абу Дауд)

4. Эгер лагъайтла ада хабар гун мавгъумат авун "джибт"-дикай (шейтандиз муьтлуьгъ хъуникай, суьгъурдикай) тирди, дугъриданни, Пайгъамбардин (къуй Аллагъдин патай салават ва саламар хъурай вичиз) гъадисда лагъанва (мана): **"(Къушар чкадилай чукурун ва а кардикай) хъсан лишанламишун къачун, ва мавгъумат авун, ва (пашуналди чил ягъун, ва я адалди къумадал) цларар члуьун - "джибт"-дикай я (суьгъурдикай)"**. (Агъмад)

Ам - мавгъумат кар ийизвайди гъайб (чинебан) тир крар чирун патал, чуьнуьх тир крарал юкъ вегъенвайвилляй я - суьгъурчиди хъиз шейэрин гъакъикъат элкъурунин карда чуьнуьхнавай (чинебан) крарал юкъ вегъенвайвал.

Мавгъумат авунин гъакъиндай инсанрин жуьреяр

А кардин гъакъиндай инсанар пуд жуьредиз пай хъанва:

Сад лагъай жуьре: чпи мавгъумат кар ийизвайбуру, ва абуру мавгъумат кардин эверуниз тадиз жаваб гузва - аниз килигна: я са кардикай къулуьх элкъвезва, я ахтин кардал элешмиш жезва. Ахтин кас гъарам кардиз аватнава, ва ам ширкдин варариз гъахънава, винидихъ баян ганвайвал.

(КъатI ама)

Диндин месэлайриз талуьк суалар пайда хъайитла, ватцапдин
8-989-653-42-35 нумрадиз кхъихъ.

Спорт

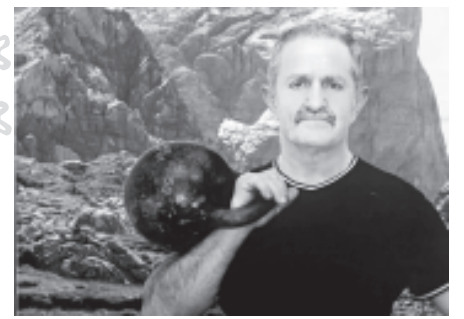
Виридалайни хъсан "10"

Рагнеда РАМАЛДАНОВА

Ингъе XXI асирдин 21-йиса тарихда вичин чка къунва. Чна гъар сада алатай йисан нетижаяр къадай вахтни алуькнава. Четинди, регъятди, гъихътинди хъайитпани, гъар са йис чи уьмуьрдин рикел аламукъдай вакъайрикай ибарат пай я. Чи спортсменриз чпин устадвал къалурдай мумкинвални хъана. Агъадихъ чна дуьньядин кесерлу майданра чпин алакълунар вини дережада аваз къалуравай ватандашрикай виридалайни хъсан "цудан" тварар нубатдин сеферда къазва. Амма и сеферда дуьньядин чемпионвиллин тварар къазанмишай спортсменрилай гъейри, и сиягъдик чпин алакълунралди тафаватлу хъайи мад къве ватангъгли- М.Эминов (ММА-дай чемпионвиллин члул хуьнай) ва Э.Ибрагъимов (са шумуд рекорд эцигнавай ада, Эльбрусдал гъар сада 16 кг къвезвай путар гъаз хкаж хъана, абуру 48 сеферда рум гуз хкажуналди, Россиядин рекорд эцигна) алава хъува. Къуй алуькнавай йисуз чахъ вилегъ спортсменрин къадар мадни гъаф, йисни берекатар галайди, рикиз ва руьгъдиз архайинвал авайди хъурай!

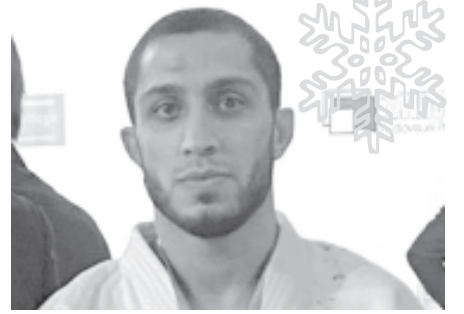
Мугъаммед Эминов

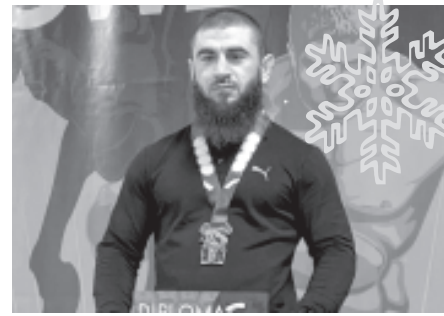
Эмин Ибрагъимов

Назим Саидов

Руслан Аскеров

Асгъаб Тагъибегов

Заур Абдурагъманов

Анвар Аллагъяров

Гъабиб Атлуев

Эрелар Фейзуллаев

Равил Тагъирбегов

Эйнар Экберов

Арзу Пирметов

"Лезги газетда" диндин пак кхъинар жезва. Гъавилляй ам чиркин чкайрал гадарун къадагъа я.

Лезги газет

УЧРЕДИТЕЛЬ:

Дагъустан Республикадин информациядин ва печатдин министерство

367018, Махачкъала, Насрутдинован пр., 1 "а"

КЪБИЛИН РЕДАКТОР
М. И. ИБРАГЪИМОВ

(+78722) 66-00-60

E-mail: lezgiGazet@yandex.ru

КЪБИЛИН РЕДАКТОРДИН
ЗАМЕСТИТЕЛЬ
К. Н. ФЕРЗАЛИЕВ

66-13-55

ЖАВАБДАР СЕКРЕТАРЬ

Ш. Ш. ШИХМУРАДОВ

66-02-81

ОТДЕЛРИН РЕДАКТОРАР:

ПОЛИТИКАДИН
Н. М. ИБРАГЪИМОВ

66-00-59

ЭКОНОМИКАДИН
Ж. М. САИДОВА

66-00-63

КУЛЬТУРАДИН
Д. Б. БЕЙБАЛАЕВ

66-00-58

ЛИТЕРАТУРАДИН
М. А. ЖАЛИЛОВ

66-00-64

ЯШАЙИШДИН ВА ЧАРАРИН
Р. С. РАМАЛДАНОВА

66-00-57

БУХГАЛТЕРИЯ

66-00-62

КАССА

66-00-56

ЖАВАБДАР КОРРЕКТОР
М. МАГЪАМДАЛИЕВА

ВЕРСТКА ИЙИЗВАЙДИ
Ш. ФЕЙЗУЛЛАЕВА

НУМРАДИН РЕДАКТОР
Ш. ГЪАЖИМИРЗОЕВ

Газет йиса 52 сеферда ақтатзава
Газет алақкадин, информационный техноло-
гийрин ва массовый коммуникацийрин хиле
гуьзчивал авунин рекъай Федеральный къул-
лугъдин Дагъустан Республикада авай Управ-
лениди 2019-йисан 22-апрелдиз регистрація
авуна.

Регистрациядин нумра ПИ № ТУ 05-00420
Макъалаяр редакцияди тукълубр хъйизва.
Макъалайриз рецензияр гузвач ва абур эл-
къвена вахъувач. Редакциядинни макъалай-
рин авторрин фикрар сад тахъун мумкин я.
Газетда чап авун патал теклифнавай матери-
алра гъанвай делирдин дувзилдин ва керчек-
вилдин патлахъай жавабдарвал авторрин чпин
хиве гъатзава.

РЕДАКЦИЯДИН ВА ИЗДАТЕЛДИН АДРЕС:

367018, Махачкъала, Насрутдинован
проспект, 1 "а". Печатдин къвал

ГАЗЕТДИН ИНДЕКСАР:

Йисан - ПП200

Зур йисан - ПП171

Чап ийиз вахъудай вахт - 21.00

Чап ийиз вахъана - 18.30

Газет "Издательство" "Лотос"

ООО-дин типографияда чапна.

367000, Махачкъала,
Пушкинан куьче, 6.

Тираж 6400

Илишандик квай материалар
гъакъидихъ чапзавайбуру я.
12+ - Икъван яшар хъанвайбуру къелрай
НАШИ РЕКВИЗИТЫ:

ГБУ "Редакция республиканской газеты
"Лезги газет"

УФК по РД
Отделение - НБ РД г.Махачкала
БНК - 048209001
ИНН - 0561051314/КПП - 057101001
Р/Сч - 40601810100001000001
Л/Сч - 20036 Ш60090

Ваз хвашкалди

Фатимат ОСМАНОВА

Йиса садра къвезва вун чаз,
Цийи-цийи хабарар гъаз,
Лацу бармак къилел алаз,
Ваз хвашкалди, чан Цийи йис!

Чагай свас хъиз къацу ёлка,
Пагъ, аялриз вуч я багъа!
Безетмишиз чи къвал, суффа,
Ваз хвашкалди, чан Цийи йис!

Багъа мугъман - Аяз Буба,
Савкъатар гъаз ацай чанта,

Шад ийиз чи хурни уба,
Ваз хвашкалди, чан Цийи йис!

Ахъа я ваз гъар са къапу,
Аяздикай тушиз къурху,
Йифен къулаз къвезвай атлу,
Ваз хвашкалди, чан Цийи йис!

Дуьньяд гъалар чира хъсан,
Къучириз рехъ гумир тапан,
Дережаяр гъаз мад къакъан,
Ваз хвашкалди, чан Цийи йис!

Эминхурь

Цийи йисан савкъат

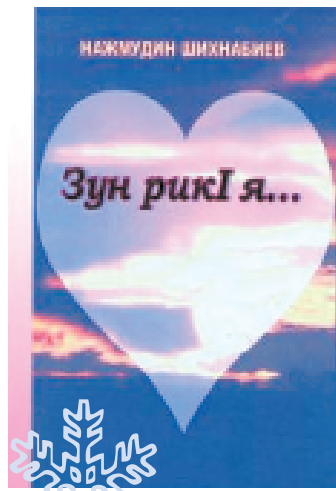
Абидин КАМИЛОВ

И йикъара къелзавайбурул,
Цийи йисан савкъат яз, бажара-
гълу писатель ва чалан му-
аллим **Нажмудин ШИХНАБИ-
ЕВАН** шиирин "Зун рикI я" сад
лагъай ктаб агакъна. Ам чи рай-
онда кардик квай "Куьредин ярар"

общественный культурадин цен-
традин компютерин базада
чагдай ақъуднава. И къвалдин
автордикай куьруь гафна хъиз-
вайвал, **Нажмудин Шихнабиев**
лезги литературадиз алатай асир-
дин 70-йисара атана. Вичин хсу-
си хатI авай писателдин гъиликай
гъикаятдин "Куьредин билбил",
"Мехъер", "Уьмуьрдин декъика-
яр", "Куьреда аламатар", "Хъагъай
эсерар", "Большевик" ктабар жат-
нава. Абур къелзавайбуру еке
хушвилелди къабулнай.

Гъеле школада, ДГУ-да къел-
завай йисарилай шиирарни хъиз-
хъайи Н. Шихнабиева Цийи йи-
сан суварин вилк къелдайбурул
вичин шиирин сифтегъан къва-
тал агакъарнава. Рангунин жил-
дер алаз ақъуднавай и ктабда 45
шиир (абурукай саки са пай ма-
нияр я) гъатнава.

Цийи ктаб мубарак авунихъ
галаз санал чаз авторди шиират-
диз къачунвай сифтегъан кам
бегъерлуди ва къадимлуди хъа-
на къанзава.

Шад гъалара

**18-декабрдиз Шихидхурьунь
юкъван школада анин педкол-
лектив ва къелзавай аялар патал
шад вакъиа къиле фена: 40 йи-
салай виниз и мектебда лезги
чаланни литературадин тарсар
гайи, гъа са вахтунда школадин
завучвал, тешкилатчивилин
къвалахдин рекъай директордин
заместительвилин жавабдар
къуллугъарни къиле тухвай ба-
жарагълу муаллим, писатель
**Нажмудин Къадиевич ШИХНА-
БИЕВ** ял ягъиз шад гъалара ре-
къе туниз талукарнавай мяре-
кат къиле фена.**

мисунрикай куьрелди сугъбет
авуна ва адаз и мярекатдин ви-
лик "Куьредин ярар" культура-
дин маканда чагдай ақъуднавай
адан шиирин "Зун рикI я..." цийи
ктабни мубаракна, школада ада
гъаф йисара авур намуслу къва-
лахдай чухсагъул лагъана.

Анал хуш келимаяр **Ибра-
гъам Камилова**, **Сажидин Саид-
гъасанова**, **Къурбансмяли Пир-
велева**, директор **Раида Айда-
ева**, "Дагъустандин дишегъли"
журналдин редактор **Наира
Шихнабиева**, и царарин автор-
ди ва масабуру лагъана.

Эхирдай **Нажмудин Ших-
набиева** ихътин мярекат теш-
килуна и тебрикдин гафарай
школадин руководстводиз,
муаллимриз, аялриз, гъакни
вичин тиварцелди яргъарай
атанвай багъа мугъманриз - къе-
лемдин стхайризни чухсагъул
лагъана.

Лезги литературадин 2022-йисан календарь

- Лезги **Агъмед (1762-1840)** – 260 йис
Хлеж Къурбан (1872-1966) – 150 йис
Гъажибег Гъажибеков (1902-1941) – 120 йис
Серкер Мингъажев (1912-1996) – 110 йис
Балакъардаш Султанов (1912-1942) – 110 йис
Рамазан Юсуфов (1912-1992) – 110 йис
Осман Эфендиев (1912-1972) – 110 йис
Рагъим Рагъимов (1922-2006) – 100 йис
Хкем Жамалдин (1922-1988) – 100 йис
Къилегъ Къудрат (1922-2003) – 100 йис
Саид-Агъмед Абдурашидов (1932) – 90 йис
Багъиш Айдаев (1932-1979) – 90 йис
Буба Гъажикъулиев (1932-1987) – 90 йис
Абдурагъман Межидов (1932-2012) – 90 йис
Лезги Нямет (1932-1986) – 90 йис
Селимбег Рамазанов (1932-2013) – 90 йис
Алирза Саидов (1932-1978) – 90 йис
Ася Абасова (1942) – 80 йис
Аллагъяр Абдугъалимов (1942) – 80 йис
Нусрет Агъакеримов (1942-1998) – 80 йис
Эседуллагъ Наврузбегов (1942-2013) – 80 йис
Муьшкуръви Вақъиф (1952) – 70 йис
Гъасан Хасиев (1952) – 70 йис
Фикрет Хидиров (1952) – 70 йис
Лезги Ариф (1962-2009) – 60 йис

Куьруь къейдер

Мерд Алидин дафтардай

Чи араба садрани ақъвазай-
ди туш. Ериш яваш ятлани, ви-
ликди физва.

Яшамеш жедай ксар тахъай-
тлани, къвалер пара хъурай! Гъам-
ни са агалкъун я.

Къвалахзавайбурулай къва-
лах тийизвайбуру пара хъун чи
гъаф крар хъендик кумайвилин
лишан я. Налогар це - вири
къвалахзавайбуру элкъведа!

Базар багъа тахъайтIа,
уьмуьрдин дад чир жедач. Ба-
гъавили яваш жедай вахт гудач.
Йигин еришралди - виликди!

Катунал гъалтайла, чав сад-
ни агакъдач.

Асайишда я вини къил, я агъа
къил хъсанбуру туш. Сагърай юкъ-
ван дережа! Жанагурдиз - хеб,
къуьрез - келем. Гъардал - зур
хебни зур келем гъалтдани?..

Къе гишин ятIа, пака тух же-
да. Къилдинди умуд текъин я. Умуд-
риз чун вирибурулай винава.

Умудни тахъайла, чун куь
хуьда? Рекъер жагъидайди я...
Азарар вирина авайди я.

Гъарда жува жув хуьн. Масадал
вил эцигай югъ къвахъайди я. Чун
ахътинбурукай туш...

"Авач" лугъудалди, "ава"
лагъ. Авайди хъиз жеда риклиз...
Инсандиз къве вил ганватла-
ни, жувахъ галаз санал къвалах-
завайбуру са вилъай къун герек я.
Са рехъ я вириданди.

Премия низ гуда? Сифте-
жуваз, ахпа - амайбуруз. Гъве-
чидаз - гъвечиди, чехидаз -
чехиди...

"Лезги газетдин" редакциядай шаир **Пакизат ФАТУЛЛАЕВА-**
ДИ гъвечи аялар патал ақъуднавай "Пси-пси псайди" твар алай
ктаб маса гузва. Адан къимет 300 манат я.

"Хайи чIал хуьн" проектдин сергъятра аваз редакцияди аялар
патал ақъуднавай "100 тапшургуь" ктаб 200 манатдай маса къа-
чуз жеда.

"Лег"-дин 52-нумрадиз акъатай кроссвордин жавабар:

ДУЪЗ ЦIАРАРА: 1. Алам. 3. Хунча. 6. Ашна. 8. Сардархурь. 9. Напа. 11. Иман. 14. Каркачи. 17. Мара. 19. Тере. 20. Кархана. 21. Ихтибар. 22. Ламунат. 24. Ийгерча. 25. Чала. 26. Лгар. 27. Тургун. 28. Пеше. 30. Алух. 32. Сайтархурь. 33. Усар. 34. Флора. 35. Фири.

ТИК ЦIАРАРА: 1. Ахун. 2. Муса. 4. Уйдурма. 5. Чаркачи. 6. Амри. 7. Аран. 10. Патрумдаш. 12. Мажбурвал. 13. Къахъахъан. 14. Кларнет. 15. Имтигъан. 16. Эрзиман. 18. Акула. 19. Тркал. 23. Таратул. 24. Йигарар. 28. Пару. 29. Есир. 30. Ариф. 31. Хали.